

Kritik mot en polisman för att han i en privat angelägenhet kontaktat en målsägande i en avslutad förundersökning

---

Beslutet i korthet: En polisman kontaktade målsäganden i en avslutad förundersökning för att kontrollera en uppgift i en bok. Polismannen uppgav att han tog kontakt som privatperson i syfte att freda sig mot anklagelser om brister i utredningen.

Utrymmet för en polis att som privatperson ta direkt kontakt med en målsägande angående uppgifter i en förundersökning som polisen har deltagit i måste vara ytterst begränsat. En enskild har i allmänhet små möjligheter att uppfatta skillnaden mellan en kontakt i tjänsten och en kontakt utanför tjänsten. I många fall skulle kontakter av det slaget också innebära ett kringgående av de regler som gäller för en brottsutredning. Polismannen kritiseras för sitt agerande.

Bakgrund

År 1998 dömdes AA för mord på en flicka som försvunnit 1988 utanför Drammen i Norge (Hedemora tingsrätts mål nr B 100-97). AA, numera BB, beviljades i september 2010 resning i målet (Svea hovrätts ärende nr Ö 3293-10). Han frikändes i juni 2011 (Falu tingsrätts mål nr B 3585-10). Efter frikännandet utreds flickans försvinnande återigen av norsk polis.

Anmälan

CC, målsägandebiträde till den försvunna flickans mamma, har i en anmälan till JO framfört klagomål mot kriminalinspektören DD vid Polismyndigheten i Västernorrlands län. DD var en av utredarna i förundersökningen mot AA. Enligt anmälan har han, efter den frikännande domen, ringt upp den försvunna flickans mamma och talat in ett meddelande på hennes telefonsvarare. Han uppgav att han ringde från polisen och ville ställa några frågor till henne. När hon ringde upp honom ställde han frågor om en uppgift avseende dotterns framtänder som hon lämnat i den tidigare utredningen. Hon svarade honom att det hon sagt tidigare var riktigt och frågade sedan om han var polis. Han uppgav då att han snart var pensionär, men att han ringde som privatperson.

DD har enligt en artikel i tidningen Expressen uppgett att han hade sin arbetsgivares tillstånd att på arbetstid granska uppgifter i EE:s bok *Fallet AA*.

Enligt CC är det uppseendeväckande att en svensk polis kontaktar offrets mamma och presenterar sig som polis, även om han senare modifierar denna uppgift och då uppger att han ringer som privatperson. Såvitt han känner till utreds inte det aktuella försvinnandet längre av svensk polis.

Utredning

JO anmodade Polismyndigheten i Västernorrlands län att yttra sig över anmälan. Polismyndigheten, länspolismästaren FF, inkom med ett yttrande till vilket hade fogats en redogörelse från DD.

Som förklaring till det aktuella telefonsamtalet uppgav DD i sin redogörelse följande.

När jag läst EE:s bok *Fallet AA* upptäckte jag ett stort antal direkta felaktigheter, vilseledande uppgifter och negativa omdömen om mig som person. Debatten i media och den kritik som riktades mot den tidigare utredningen och mot mig personligen tog extra fart när boken kom ut. I media blev det känt att det fanns en mejlkonversation mellan mig och andra personer som visade att jag höll på att sammanställa 30 punkter som påvisade felaktigheter i boken. [...] För att kvalitetssäkra en av uppgifterna som rörde [flickans] tänder, reflekterade jag länge innan jag ringde upp [hennes mamma]. Det skulle vara helt klart för [henne] att jag inte ringde henne som polis. Jag tog beslutet att ringa henne som privatperson och under min fritid. I samtalet med henne blev det helt klarlagt att uppgiften i EE:s bok var falsk. Eftersom jag inte ville ha andrahandsuppgifter såg jag ingen annan utväg än att ta direktkontakt.

Avseende innehållet i telefonsamtalet uppgav han vidare:

Anmälan gör [...] gällande att jag i meddelandet sagt att jag var polis. Det kan vara så, men jag har inget bestämt minne kring detta. I vart fall är mitt namn välbekant för [flickans mamma] och hon bör genast ha förstått vem det var som lämnat meddelandet. Mitt namn är inte bara känt via media för henne. Vi har träffats personligen och pratat med varandra vid rättegången mot BB. Hon känner säkert till att jag genomfört samtliga förhör [avseende dotterns försvinnande] med BB.

Det samtal som utspann sig gick till på följande sätt, efter det att jag ingående förklarar att jag ringde som privatperson och inte som polis. Jag frågade [henne] om det gick bra att jag ställde ett par frågor till henne. Hon sa att det gick bra. Första frågan var ifall hon blivit kontaktad av någon svensk journalist beträffande dottern[s] [...] framtänder. Hon svarade nej på den frågan. Nästa fråga löd, "har du haft kontakt med EE en svensk journalist". Svaret var åter nej.

Jag förklarade då för [flickans mamma] att det i en nyutkommen bok som EE skrivit står att han varit i telefonkontakt med henne och att hon då sagt att [dotterns] framtänder inte "ens börjat växa ut".

[Flickans mamma] replikerade att det hon sagt vid det förhör som hölls i förundersökningen "rettssaken" med henne var till 100% sant. [Dotterns] tänder var utvuxna, men inte till fullo.

I anmälan står att [flickans mamma] frågat om "DD var politi" och att jag svarat att jag snart var pensionär, men att jag ringde som privatperson. I anmälan står att jag i vart fall vid tre tillfällen under samtalet sagt att jag ringde som privatperson. Enligt min mening kan [hon därför] inte på något sätt ha uppfattat det som att jag ringde som polis.

Att jag skulle ha ringt [flickans mamma] på tjänstetid äger inte sin riktighet. Enligt den logg som går att läsa på min telefon, läste jag in meddelandet på hennes telefonsvarare kl. 18:11:10 den 25 september 2012. Jag blev sen uppringd av henne klockan 18:16:15. De klockslagen är vida utanför min tjänstetid. På min fritid är jag privatperson.

I polismyndighetens yttrande uppgavs att DD inte hade haft polismyndighetens uppdrag att kontakta flickans mamma, utan att han gjorde det utanför tjänsten som privatperson. Polismyndigheten uppgav vidare:

DD har under lång tid levt under stor press med anledning av ifrågasättandet av hans roll som förhørsledare i BB ärendet. Som polis har han få eller inga möjligheter att bemöta all den kritik han blivit utsatt för. DD har till sitt yttrande i detta ärende bifogat en redogörelse där han ger sin syn på EE:s bok och de felaktigheter han anser att det finns i boken avseende hans egen roll. Denna sammanställning har DD framtagit på sin fritid och utan att polismyndigheten har gett honom uppdraget.

Av [...] DD:s promemoria framgår att han ringde upp [flickans mamma] i syfte att kunna bemöta de felaktigheter EE gjort gällande i sin bok avseende DD:s agerande som förhørsledare. [Flickans mamma] har tidigare haft kontakt med DD i hans roll som utredande polis vilket gör det svårare att uppfatta att DD ringde upp henne som privatperson. Detta oaktat att han tydliggjort förhållandet när samtalet inleddes.

Det uppstår en svår gränsdragningsproblematik när en polis som granskas för vad han har gjort i sin tjänst som polis ska försöka framföra sin syn på saken som privatperson.

Anmälan syftar till åtgärder som DD utfört utanför det uppdrag han har haft av sin chef avseende aktuella mordutredningar. Med de förklaringar som DD har lämnat och det faktum att de åtgärder han vidtagit gjorts utom tjänstetid och att han tydligt förklarat att han har agerat som privatperson, finner polismyndigheten i denna sak inte anledning att rikta någon kritik mot DD.

CC kommenterade polismyndighetens yttrande och han vidhöll sitt klagomål och de uppgifter han tidigare lämnat.

Bedömning

Av utredningen framgår att DD ringde till den försvunna flickans mamma för att kontrollera en uppgift hon lämnat under den tidigare förundersökningen mot AA, i vilken DD deltagit. Kontakten togs med anledning av EE:s bok *Fallet AA*. Vid den aktuella tidpunkten var DD anställd vid polisen. Hans arbetsuppgifter innefattade dock inte att vidta utredningsåtgärder i den avslutade förundersökningen. Flickans försvinnande var vid denna tidpunkt inte heller en angelägenhet för svensk polis. DD:s samtal får därmed ses som en åtgärd vid sidan av de arbetsuppgifter han har som polis.

Utrymmet för en polis att som privatperson ta direkt kontakt med en målsägande angående uppgifter i en förundersökning som polisen har deltagit i måste vara ytterst begränsat. En enskild har i allmänhet små möjligheter att uppfatta skillnaden mellan en kontakt i tjänsten och en kontakt utanför tjänsten. I många fall skulle kontakter av det slaget också innebära ett kringgående av de regler som gäller för en brottsutredning.

DD måste därför kritiseras för att han kontaktade den försvunna flickans mamma och ställde frågor om uppgifter i den avslutade förundersökningen.